

Doi: 10.14686/BUEFAD.2015111016

Bazı Değişkenlere Göre Öğretmenlerin Empatik Eğilim Düzeyleri*

Gizem SAYGILI, Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi, gizemsaygili@sdu.edu.tr

Halit KIRIKTAŞ, Öğr. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi, halit.kiriktas@gmail.com

Hüseyin Talha GÜLSOY, Arş. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi, huseyngulsoy@sdu.edu.tr

Öz: Bu araştırmanın amacı farklı eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerini demografik özelliklerine göre belirlemektir. Araştırmaya farklı eğitim kurumlarında görev yapan 71 kadın ve 41 erkek olmak üzere toplam 112 öğretmen katılmıştır. Katılımcıların empatik eğilim düzeylerinin belirlenmesinde Dökmen (1988) tarafından geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde SPSS 15.0 for Windows programında One Sample Kolmogorov-Smirnov testi, independent t test, One Way ANOVA testi ve frekans analizleri kullanılmıştır. Araştırma sonunda kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlerden ve evli öğretmenlerin bekar öğretmenlerden daha yüksek empatik eğilim düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Ancak katılımcıların cinsiyet ve medeni durumları ile empatik eğilim düzeyleri arasındaki bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$). Bunun yanında öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin görev yaptıkları okulların sosyo-ekonomik özelliklerine, görev yapılan okul türüne (devlet okulu veya özel okul), öğretmenlerin eğitim düzeylerine ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, empatik eğilim, sınıf içi iletişim

The Level of Empathic Tendencies of Teachers According to Different Variables

Abstract: The aim of carrying this research is to determine the level of empathic tendencies of teachers working in different educational institutions, according to demographic characteristics. 71 women and 41 men, a total of 112 teachers have participated to this research, whom are working in different educational institutions. The Empathic Tendency Scale developed by Dökmen (1988) was used in the determination of empathic tendencies level of the participants. In the analysis of the data collected in the research, One Sample Kolmogorov-Smirnov test, independent t test, One Way ANOVA test and frequency analysis methods of the SPSS 15.0 for Windows programme were used. At the end of the research, the dominance of the empathic tendency level of the female teachers toward the male teachers and the married teachers toward the single teachers have been determined. But this difference of the level of empathic tendencies of the participant teachers according to their gender or marital status wasn't statistically meaningful ($p>0.05$). Meanwhile the difference of the level of empathic tendencies of the participant teachers according to the educational institutions they are working or their priority wasn't meaningful either ($p>0.05$).

Key Words: Teaching Profession, Empathic Tendency, Classroom Communication

* Bu çalışma, V. Ulusal İlköğretim Bölümleri Öğrenci Kongresi'nde (21 - 22 Kasım 2014, Bartın Üniversitesi) sunulan "Farklı Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Empatik Eğilimlerinin İncelenmesi" adlı sözlü bildirden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

İnsan sosyal bir varlık olduğu için çevresi ile sürekli iletişim kurmak zorundadır. Toplumsal hayatta günlük konuşma diline de girmiş olan “empati” kavramı iletişim, felsefe ve psikoloji alanlarında üzerinde sıklıkla durulan bir kavramdır. Empati, bir kişinin kendisini iletişim halinde olduğu kişinin yerine koyması, onun kendine özgü dünyasını, duygularını ve düşüncelerini anlayabilme çabalarıdır (Dinçyürek, 2004). Diğer bir tanıma göre empati özelliği, insanların olaylara kendilerini karşılarındaki kişilerin yerlerine koyarak bakmalarıdır. Bunun yanında empati, karşıdaki kişilerin duygu ve düşüncelerinin doğru anlaşılması ve hissedilmesi sürecidir. Bu bağlamda empati becerisi kişiler arası ilişkilerin düzenlenmesi ve kişilik gelişimi açısından oldukça önemli bir konudur. Empati, karşıdaki kişinin duygularını anlamaya odaklı bir yaklaşım olduğu için, empatinin iletişimi kolaylaştıran ve iletişimin daha etkili olmasına katkı sağlayan bir unsur oldu söylenebilir (Uğurlu, 2013; Karaca ve ark., 2013; Lauder ve ark., 2002).

Empatik eğilim kavramı empatinin duygusal yönünü oluşturmakta olup, bireyin empati yapabilme potansiyelini göstermektedir. Bireyin empati kurabilme durumu ise empatik beceri olarak adlandırılır (Mete ve Gerçek, 2005). Empati becerisinin temelinde insanların duygusal olarak kendilerini başkalarının yerine koyabilme özelliği bulunduğu için insanların öncelikle kendi duygularını tanımlarına ihtiyaçları vardır. Kendisinde gerek acı gerekse de birtakım zevk duygularını hissetmeyen kişilerin karşılarındaki kişilerin duygularını anlamaları oldukça zordur. Bunun yanında empati ile duyarlılık kavramları birbirleri ile yakından ilişkilidir. Çünkü duyarlı insanların başkalarının duygularını anlama ve onlar gibi hissetme becerileri, doğal olarak empati kurma becerileri yüksektir (Pala, 2008). İnsanlar arası ilişkilerde bu derece önemli olan empati eğiliminin nörolojik mekanizmaları henüz bilinmemektedir. Buna karşılık empati eğilimini etkileyen birtakım bilişsel mekanizmaların olduğu bilinmektedir (Hooker ve ark., 2009).

Empati kurmanın ilk adımı karşıdaki kişiyi dinlemekle başlar. Bu aşamada kişi iyi dinlenmeli, duygu ve düşünceleri iyi anlaşılmalıdır. Karşıdaki kişinin duyguları empati becerisi ile anlaşıldıktan sonra karşıdaki kişiye duygu ve düşüncelerinin anlaşıldığına dair geri bildirim verilmelidir (Cevahir ve ark., 2008). Bunun yanında diğer kişisel özelliklerde olduğu gibi empati becerisi de kişiden kişiye farklılık gösteren bir beceridir. Bazı insanların empatik eğilimleri yüksek iken bazı insanlar düşük empatik eğilim gösterebilirler. İnsanların empatik eğilim düzeylerinin gelişimi alınan eğitim ve yaşanan sosyal çevreye göre şekillenir (Hojat ve ark., 2002).

Öğretmenlik mesleği empati kurma becerileri gerektiren bir meslektir (Akbulut ve Sağlam, 2010). Çünkü öğretmenler sınıf ortamında öğrenciler ile empatik ilişkiler kurarak olumlu ve güvenli bir sınıf ortamı oluştururlar. Böyle bir sınıf ortamında öğrencinin öğrenme ve başarılı olma potansiyeli artar. Ayrıca duygularının öğretmen tarafından önemsendiğini fark eden öğrenciler mutlu bir kişiliğe sahip olurlar. Öğretmenlerin empatik becerileri fazla kullanmadıkları sınıflarda ise öğrenciler kendilerine değer verilmediğini düşünürler (Pala, 2008). Bunun yanında öğretmen ve öğrenci arasında iletişim kopukluğunun meydana gelmesi öğrenme ortamını olumsuz yönde etkilediği gibi öğretmen ve öğrenciler arasında çatışma ortamının oluşmasına zemin hazırlar. Eğitim ortamında empatik eğilimler sınıf içi iletişimin yanında öğretmenin dış çevre ve diğer öğretmenlerle olan ilişkileri için de önemlidir. Empatik eğilimlerin fazlasıyla sergilendiği, daha doyumlu ve nitelikli sosyal ilişkilerin bulunduğu eğitim ortamında öğretmenlerin performans ve iş doyumlarının artması beklenebilir (Yılmaz ve Akyel, 2008).

Hayatın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da empatik becerilerin büyük bir öneme sahip olması, öğretmenlerin empatik becerilerinin belirlenmesini ve öğretmenlerin empatik becerilerini etkileyen unsurların tespit edilmesini zorunlu hale getirmiştir. Çünkü

öğretmenlerin empatik becerilerinin belirlenmesi ve empatik beceri eğilimlerini olumsuz yönde etkileyen unsurların ortadan kaldırılması ve eğitimde iletişimin kalitesinin artırılması için oldukça önemlidir. Bu çerçevede yapılan bu çalışmada farklı kurumlarda görev yapan öğretmenlerin empatik eğilimlerinin demografik özellikleri göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlerin empatik eğilimleri üzerinde cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem, eğitim düzeyi, görev yapılan okulun sosyo-ekonomik düzeyi ve türü gibi değişkenlerin etkisi sorgulanmıştır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve elde edilen verilerle yapılan istatistiksel işlemler açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Farklı eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin demografik özelliklerle ilişkisinin ayrıntılı olarak incelendiği bu araştırma, betimsel türde, genel tarama modelinde olup nicel araştırma tekniği esas alınarak gerçekleştirilmiştir (Karasar, 2005:77).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın Evrenini Isparta İlinde farklı türlerdeki eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu çalışmada, özel okul, devlet okulu ve üniversite gibi farklı türlerdeki eğitim kurumlarında görev yapan 112 öğretmen örneklem olarak alınmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmenlere ait demografik bilgilerin frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 1’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcılara ait tanımlayıcı istatistikler

Değişkenler	Alt değişkenler	f	%
Cinsiyet	Erkek	41	36,6
	Kadın	71	63,4
Medeni durum	Evli	38	33,9
	Bekar	74	66,1
Görev yapılan okulun sosyo-ekonomik düzeyi	Orta	81	72,3
	Yüksek	31	27,7
Eğitim düzeyi	Lisans	89	79,5
	Yüksek Lisans	23	20,5
Görev yapılan okul türü	Özel okul	55	49,1
	Devlet okulu	48	42,9
	Üniversite	9	8,0
Mesleki kıdem	1-5 yıl	63	56,3
	6-10 yıl	34	30,4
	11-15 yıl	15	13,4

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada katılımcıların empatik eğilimlerini ölçmek için Empatik Eğilim Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek Dökmen (1988) tarafından kişilerin günlük hayattaki empatik eğilimlerini ölçmek için geliştirilmiştir. Ölçek 20 maddeden oluşan tek boyutlu 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçek maddeleri 1=Hiç katılmıyorum, 5=Tamamen katılıyorum şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100’dür. Ölçekten alınan puanın yüksek olması kişinin empatik eğiliminin yüksek olduğunu, alınan puanın düşük olması ise empatik eğilimin düşük olduğunu gösterir. Dökmen (1988) tarafından yapılan çalışmada

ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.68 olarak bulunmuştur. Bu değer ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Tavşancıl, 2002).

2.4. Verilerin Analizi

Yapılan bu araştırmada elde edilen veriler analiz edilmeden önce normal dağılım gösterip göstermediklerinin belirlenmesi için One Sample Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ve verilerin normal dağılım gösterdiği gözlenmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı empatik eğilim ölçeğinden elde edilen puanların karşılaştırılmasında parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Cinsiyet, medeni durum, görev yapılan okulun sosyo ekonomik düzeyi ve katılımcıların eğitim düzeylerine göre karşılaştırma yapmak için bağımsız gruplar t testi, görev yapılan okulun türüne ve katılımcıların mesleki kıdemlerine göre karşılaştırma yapmak için ise One Way ANOVA analiz uygulanmıştır. Katılımcıların ölçekten aldıkları puanların ortalamalarını belirlemek için tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır. Ayrıca katılımcılara ait demografik bilgilerin frekans ve yüzdelik dağılımlarının belirlenmesinde frekans analizi uygulanmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Farklı eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, görev yapılan okulun sosyo-ekonomik düzeyi ve eğitim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Demografik Özelliklere Göre Empatik Eğilim Düzeyleri T Testi Sonuçları

Değişkenler	Alt değişkenler	N	X	Ss	t	P
Cinsiyet	Erkek	41	67,04	8,055	-1,670	0,098
	Kadın	71	69,71	8,204		
Medeni durum	Evli	38	69,55	7,269	0,748	0,456
	Bekar	74	68,32	8,680		
Görev yapılan okulun sosyo-ekonomik düzeyi	Orta	81	68,40	8,268	-0,693	0,490
	Yüksek	31	69,61	8,147		
Eğitim düzeyi	Lisans	89	68,26	8,575	-1,197	0,234
	Yüksek Lisans	23	70,56	6,486		

$p > 0.05$

Tablo 2 incelendiğinde; kadın katılımcıların erkeklere göre empatik eğilim puanlarının daha yüksek olduğu; evli olan katılımcıların da bekar olanlara göre empatik eğilimlerinin daha iyi olduğu, ancak empatik eğilim özelliğinin cinsiyete ve medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > 0.05$) görülmektedir. Sosyo ekonomik düzeyi yüksek olan okullarda görev yapan katılımcıların empatik eğilimleri orta düzeydeki sosyo-ekonomik yapıdaki okullarda görev yapan katılımcılardan daha yüksektir ancak okulların sosyo-ekonomik durumlarına göre empatik eğilim özelliği anlamlı derecede farklılaşmamaktadır ($p > 0.05$). Yüksek lisans düzeyinde eğitim almış olanların empatik eğilim puanları lisans düzeyinde eğitim almış olan katılımcılardan daha yüksektir ancak katılımcıların eğitim düzeylerine göre empatik eğilim özelliği anlamlı derecede farklılaşmamaktadır ($p > 0.05$).

Farklı eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin görev yaptıkları okulun türüne ve mesleki kıdemine göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan One Way Anova sonuçları Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3: Demografik Özelliklere Göre Empatik Eğilim Düzeyleri F Testi Sonuçları

Değişkenler	Alt değişkenler	N	X	Ss	f	P
Görev yapılan okul türü	Özel okul	55	68,70	7,370	0,389	0,678
	Devlet okulu	48	68,35	9,014		
	Üniversite	9	71,00	9,273		
Mesleki kıdem	1-5 yıl	63	67,33	8,929	2,396	0,096
	6-10 yıl	34	70,02	6,925		
	11-15 yıl	15	71,73	6,818		

p>0,05

Tablo 3'teki verilere göre üniversitede görev yapanlar da özel okul ve devlet okullarında görev yapanlardan daha yüksek empatik eğilim özelliğine sahiptir ancak katılımcıların empatik eğilim özellikleri arasında eğitim düzeyine ve görev yapılan okulun türüne göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0.05). Katılımcıların mesleki kıdemleri arttıkça empatik eğilim özellikleri de artmaktadır, fakat katılımcıların mesleki kıdemlerine göre empatik eğilim özellikleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p>0.05).

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan kadın katılımcıların empatik eğilimlerinin erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu, ancak gruplar arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur. Akbulut ve Sağlam (2010) tarafından yapılan çalışmada kadın sınıf öğretmenlerinin empatik eğilimlerinin erkek sınıf öğretmenlerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun temel nedeninin kadınların erkeklere göre daha duygusal olmaları gösterilmiştir. Literatürde yer alan birçok çalışmada da kadınların empatik eğilimlerinin erkeklerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Schieman ve Van Gundy, 2000; Rueckert ve Naybar, 2008). Buna karşılık kadınlar ile erkeklerin empatik eğilimleri arasında anlamlı farklılık olmadığını gösteren araştırma bulguları da mevcuttur (Toussaint ve Webb, 2005). Bu bağlamda cinsiyet faktörünün empatik eğilim düzeyini doğrudan etkilemeyen bir unsur olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan evli katılımcıların empatik eğilimlerinin bekar katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak evli ve bekar katılımcılar arasındaki bu farklılığın anlamlı düzeyde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenleri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada da öğretmenlerin medeni durumlarına göre empatik eğilimlerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın sonunda evliliği eşlerin karşılıklı olarak birbirlerini anlamalarına katkı sağladığı, buna karşılık evliliğin empatik eğilimleri etkilememesinin düşündürücü bir sonuç olduğu ifade edilmiştir (Akbulut ve Sağlam, 2010). Öğretmenler üzerinde yapılan diğer çalışmalarda da öğretmenlerin medeni durumlarının empatik eğilimlerini etkilemediği tespit edilmiştir. Evli ve bekar öğretmenlerin empatik eğilimlerinin farklılık göstermemesinin temel nedenlerinin her iki grupta bulunan öğretmenlerinde aynı ortamlarda çalışmaları, benzer yaşam tarzlarına sahip olmaları ve aynı eğitim sistemi içerisinde yetiştirilerek öğretmen olmaları gösterilmiştir (Çelik ve Çağdaş, 2010).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin görev yaptıkları okulların sosyo-ekonomik özelliklerine göre farklılık göstermediği bulunmuştur. Okulların sosyo-ekonomik özelliklerinin öğretmenlerin algı ve tutumlarını etkileyen bir faktör olduğu bilinmektedir (Yalçınkaya ve Tonbul, 2002). Bunun yanında sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan okullarda öğretmenlerin dersleri daha istekli yaptıkları ve ders planlarını daha iyi planladıklarına dair araştırma bulguları mevcuttur (Tümekaya, 2005). Ancak okulların sosyo-ekonomik özelliklerinin öğretmenlerin empatik eğilimlerini etkilememesinin temelinde,

empatik becerilerin sosyo-ekonomik ve sosyo-demografik faktörlerden ziyade bilişsel mekanizmalar tarafından kontrol edilmesinin yattığı düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin aldıkları eğitim düzeylerine göre farklılık göstermediği bulunmuştur. Buna karşılık lisansüstü eğitim almış öğretmenlerin lisans eğitimi almış öğretmenlere göre anlamlı düzeyde olmasa da empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan benzer çalışmalarda da öğretmenlerin eğitim düzeylerinin empatik eğilimlerini etkilemediği belirlenmiştir (Çelik ve Çağdaş, 2010). Empatik eğilimin eğitim düzeyine göre farklılık göstermemesinin temelinde empatik becerilerin eğitim ile geliştirilmesinin oldukça güç olması yatıyor olabilir. Ayrıca empatik eğilim becerilerinin doğuştan gelen bir özellik olmasının yanında eğitim ve öğretim yöntemleri ile geliştirilmesinin oldukça zor olduğu da bilinmektedir (Mete ve Gerçek, 2005). Bunun yanında resmi eğitim ve öğretim programlarında bilişsel yeterlik ve rasyonel düşünme üzerine yoğunlaşmış olması, duygusal özelliklerin gelişimine ise fazla önem verilmemesinin (Pala, 2008) eğitim düzeyinin empatik eğilim üzerinde etki yaratmamasının temel nedeni olabilir.

Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin devlet okullarında görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek empatik eğilime sahip oldukları, ancak öğretmenlerin görev yaptıkları okul türlerine göre empatik eğilimleri arasındaki bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur. Bu sonucun çıkmasının temel nedenlerinin tüm öğretmenlerin benzer eğitim sistemi içerisinde yetiştirilerek öğretmen olmalarından ve benzer eğitim kademelerinde görev yapmalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Çelik ve Çağdaş (2010) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da öğretmenlerin empatik eğilimlerinin görev yaptıkları okul türüne göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Öğretme ve öğrenme sürecinin başarılı olabilmesi için hem devlet okullarında hem de özel okullarda öğretmen ve öğrenci ilişkisinin iyi olması gerekir. Bunun da ancak öğretmenlerin öğrencilerle iyi iletişim kurmaları ile mümkün olacağı unutulmamalıdır (Tepeli ve Arı, 2011). Bu nedenle özel okulların yanında devlet okullarında görev yapan öğretmenlerinde empatik eğilim özelliklerini geliştirmeleri eğitim verimliliği açısından önemli bir husustur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemleri arttıkça empatik eğilim düzeylerinin de arttığı, ancak öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre empatik beceri düzeylerinin anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Akbulut ve Sağlam (2010) tarafından sınıf öğretmenleri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre empatik eğilimlerinin farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Okul öncesi öğretmenleri üzerinde yapılan diğer bir çalışmada da öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin empatik eğilimlerini etkilemeyen bir unsur olduğu bulunmuştur. Araştırmanın sonunda mesleki kıdemi düşük olan öğretmenlerin daha idealist olmaları, mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenlerin daha tecrübeli olmaları ve bundan dolayı farklı kıdemlerde bulunan öğretmenlerin benzer empatik eğilim düzeyine sahip oldukları belirtilmiştir (Çelik ve Çağdaş, 2010). Öğretmenlerde empatik eğilim düzeyinin mesleki kıdemden ziyade zihinsel ve duygusal özelliklerden etkilendiğini göz önünde bulundurduğumuz zaman, farklı mesleki kıdemlere sahip olan öğretmenlerin empatik eğilim becerilerinin geliştirilmesi için hizmet içi eğitim almalarının faydalı olacağı düşünülebilir. Ayrıca mesleki kıdemi düşük olan öğretmenlerin sınıf ortamında tecrübesiz olmaları ve mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin artmış olması öğretmenlerin empatik eğilim gösterme düzeylerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu bağlamda meslek içi empatik eğilim geliştirme eğitimleri her kıdemdeki öğretmen için yararlı olabilir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, görev yapılan okulun sosyo-ekonomik düzeyi, almış oldukları eğitim düzeyi,

görev yapılan okul türü (devlet okulu veya özel okul) ve mesleki kıdem özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Yapılan bu araştırmanın benzer eğitim kademelerinde görevli öğretmenler üzerinde yapılmış olması öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin birçok değişkene göre farklılık göstermemiş olmasının temel nedeni olabilir. Ancak öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin eğitim ortamında oldukça önemli bir unsur olduğunu göz önünde bulundurduğumuz zaman, farklı branşlarda ve farklı eğitim kademelerinde görev yapan öğretmenlerin empatik eğilimlerini daha geniş kapsamlı değişkenler ışığında incelenmesi gerekmektedir. Özellikle öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerini olumsuz yönde etkileyen unsurların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin sunulmasına yönelik araştırmalar ile öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin artırılması ve buna bağlı olarak eğitim faaliyetlerinin daha etkin olması sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Akbulut, E., Sağlam, H.İ. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 1068-1083.
- Cevahir, R., Çınar, N., Sözeri, C., Şahin, S., Kuşoğlu, S. (2008). Ebelik Öğrencilerinin Devam Ettikleri Sınıflara Göre Empatik Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3(7), 3-15.
- Çelik, E., Çağdaş, A. (2010). Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Empatik Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 23-38.
- Dinçyürek, S. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Empatik Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 10, 95-116.
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin Yeni Bir Modele Dayanılarak Ölçülmesi ve Psikodrama ile Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1-2), 155-190.
- Hojat, M., Gonnella, J. S., Mangione, S., Nasca, T. J., Veloski, J. J., Erdmann, J. B., Erdman, B., Magee, M. (2002). Empathy in Medical Students As Related To Academic Performance, Clinical Competence And Gender. *Medical Education*, 36(6), 522-527.
- Hooker, C. I., Verosky, S. C., Germine, L. T., Knight, R. T., D'Esposito, M. (2009). Neural Activity During Social Signal Perception Correlates With Self-Reported Empathy. *Brain research*, 1308, 100-113.
- Karaca, A., Açıkgöz, F., Akkuş, D. (2013). Eğitim İle Empatik Beceri ve Empatik Eğilim Geliştirilebilir Mi?: Bir Sağlık Yüksekokulu Örneği. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 118-122.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları
- Küçük, D.P. (2011). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Empatik Eğilimleri İle İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". Siyasal Kitabevi. Ankara.
- Lauder, W., Reynolds, W., Smith, A., Sharkey, S. (2002). A comparison of Therapeutic Commitment, Role Support, Role Competency And Empathy In Three Cohorts Of Nursing Students. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 9(4), 483-491.
- Mete, S., Gerçek, E. (2005). PDÖ Yöntemiyle Eğitim Gören Hemşirelik Öğrencilerinin Empatik Eğilim ve Becerilerinin İncelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9(2), 11-17.

- Pala, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Empati Kurma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 13-23.
- Rueckert, L., Naybar, N. (2008). Gender Differences in Empathy: The Role Of The Right Hemisphere. *Brain And Cognition*, 67(2), 162-167.
- Schieman, S., Van Gundy, K. (2000). The Personal And Social Links Between Age And Self-Reported empathy. *Social Psychology Quarterly*. 63 (2), 152–174.
- Tepeli, K., Arı, R. (2011). Okul Öncesi Eğitim Öğretmeni ve Öğretmen Adaylarının İletişim ve Sosyal Becerilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 385-394.
- Toussaint, L., Webb, J. R. (2005). Gender Differences in The Relationship Between Empathy And Forgiveness. *The Journal Of Social Psychology*, 145(6), 673-685.
- Tümkiye, S. (2005). Öğretmenlerin Sınıf İçi Disiplin Anlayışları ve Tükenmişlikle İlişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 11(4), 549-568.
- Uğurlu, C.T. (2013). Öğretmenlerin İletişim Becerisi ve Empatik Eğilim Davranışlarının Çocuk Sevme Düzeyleri Üzerine Etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2), 51-61.
- Yalçınkaya, M., Tonbul, Y. (2002). İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerine İlişkin Algı Ve Gözlemler. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(2), 96-108.
- Yılmaz, İ., Akyel, Y. (2008). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 27-33.

SUMMARY

As the same in all area (field) of the life, in the education field, emphatic skills have a great importance to determine the teachers' emphatic skills, and to determine the effecters of teachers' emphatic skills became obligatory. Because, the determination of teachers' emphatic skills and to eliminate the factors that negatively effect on emphatic skills tendencies, and for improving the quality of communication in education are very important. The research it is aimed to investigate of teachers working in different educational institutions emphatic tendencies' according to demographical characteristics. In accordance with this purpose, empathic tendencies' of teachers based on gender, marital status, seniority, level of education, socio-economic level of the schools and the impact of variables such as the type has been questioned. In this research, teachers working in different educational institutions the level of emphatic tendencies' related with demographical characteristics examined in detail, in descriptive type, and the model has been implemented on the basis of qualitative research in general screening technique. 71 women and 41 men, a total of 112 teachers have participated to this research. The Empathic Tendency Scale developed by Dökmen (1988) was used to determine empathic tendencies level of the participants. The scale is formed from 20 entries and unidimensional 5 likert type scale. Scale entries; Never (1), rarely (2), sometimes (3), often (4) and always (5) is evaluated on the ranked scale with 5 Likert type. The lowest point (score) that can be get from the scale is 20, the highest point is 100. A high score got from the scale indicate that; the person's has high level empathic tendency, the low point is indicate that; the person has a low level empathic tendency. Before analysis of the data collected in the research, One Sample Kolmogorov-Smirnov test, independent t test applied to determine whether datas are normally distributed or not and observed the datas normally distributed. Because of data are normally distributed, comparing the scores obtained from the scale of empathic tendencies parametric analysis methods are used. To make comparisons according to gender, marital status, schools' socio-economic level and the participants' level of education on independent groups t test applied. One Way ANOVA was applied to make comparisons according to the type of school building and the participants on their seniority. The scores obtained from the scale of the participants were utilized descriptive statistics to determine the average. In addition, frequency analysis was performed to determine the frequency and percentage distribution of the demographics of the participants. The women participated to research emphatic tendencies higher than men emphatic tendencies, but differences between groups were not statistically significant is found. In this context; we can say that; the gender factor is not a factor directly affecting on emphatic tendencies level. In the research the married participants' emphatic tendency is higher than single participants' emphatic tendency is found. However, there is not a significant difference between married and single participants, has been reached.

In the research it has been found that the level of empathic tendencies of the participant teachers wasn't change according to the educational intitutions they are working. Socio-economic characteristics of schools' on the basis of the influence of teachers' empathic tendencies, being difficult to develop training and teaching methods as well as being an innate feature of empathic tendencies skills, the empathic skills besides socio-economic and socio-demographic factors rather than be considered to be controlled by the cognitive mechanisms .

In the study it has been determined that the level of empathic tendencies of the participant teachers wasn't changing according to their level of education. In spite of that; postgraduate training teachers' according to graduate training have higher emphatic tendency although not significantly is determined. Working in a private school teachers, according to public schools teachers' have higher emphatic tendency, however, this difference between empathic tendency according to the type of school they work were found to be statistically is not significant. This is the main reason for the emergence of the results of all teachers to be educated grown in the same teacher education system and considered to be caused by a similar act in similar levels of education.

Therefore, teachers worked in public schools develop empathic tendencies features as well as private schools is very important for educational productivity. In study, it was determined increasing seniority with levels of empathic tendencies of participating teachers. When we consider the level of teacher's empathic tendencies are affected by mental and emotional features rather than seniority levels, In-service training for the development of empathic tendencies skills of different seniority teachers would be useful. On the other hand, low seniority teachers be inexperienced in the classroom

and the increased level of occupational burnout of high seniority teachers will adversely affect the level of teacher's empathic tendency. In this context, professional development training of empathic tendencies will be useful for teachers in each seniority.

This research made on teachers working similar educational level may be the main reason for the similarities level of teacher's empathic tendencies in terms of many different variables. However, when we consider level of teacher's empathic tendencies is a very important factor in the educational environment, the levels of teacher's empathic tendency that working at different branches and in different educational levels must be examined in terms a wider range of variables. Especially; increasing levels of teacher's empathic tendencies and educational activities are enabled to be more effective by means of determine the factors that it affects levels of teachers' empathic tendency and research aimed at presentation of proposals.